

Snagazin

snaga

REVIJA ZA BOLJŠI ŽIVLJENJSKI SLOG

INTERVJU Z MAGNIFICOM:

Šlager je naš, vse drugo je uvoženo

ANA ROŠ:

Če v večerji
ne uživam, bi
najraje zbežala
od mize

KABINÉ ŠERINJON:

IZPOSODI SI,
NOSI DVA TEDNA
IN PREDAJ NAPREJ

Mi nismo sanjači

Letos mineva 150 let od prvega izida Kapitala, ključnega dela Karla Marxa, nemškega filozofa, ekonomskega in političnega teoretika. Ostroumno je napovedal današnje stanje: nenehno rastočo, vedno cenejšo proizvodnjo, ki ustvarja vedno nove in vedno cenejše izdelke, nove trge ter nove potrošnike. Pravo ceno preobilja proizvodov pa plačajo človeške in okoljske žrtve.

Živimo v času vse večje globalizacije, ki povzroča družbena protislovja in krivice. Nanje smo opozorili v lanskem Snagazinu, ko smo odstrli zaveso in pokazali, v kako bednih in suženjskih razmerah nastajajo naše vsakodnevne dobrine, kot so oblačila in samoumevno razkošje, kot je čokolada.

Letos nadgrajujemo zgodbo, ki smo jo začeli lani: pogovarjali smo se s tistimi, ki živijo, delajo in razmišljajo v nasprotju s prevladujočo logiko, ki narekuje, da je treba kupiti in imeti čim več za čim manj denarja. Pišemo o praksah, ki so manj udobne, toda bolj trajnostne in boljše za celotno družbo. In še vedno verjamemo, da lahko skupaj naredimo ta svet boljši.

Tudi Slavoj Žižek, eden najboljših filozofov našega časa, verjame, da je to mogoče. Leta 2011 je protestnike na Wall Streetu nagovoril z naslednjimi besedami: »Mi nismo sanjači, sanjači so tisti, ki mislijo, da se lahko stvari nespremenjene nadaljujejo v neskončnost. Mi se zbujaemo iz sna, ki se spreminja v nočno moro.«

Janko Kramžar, direktor, na svojem motorju BMW K75s, letnik 1987.

Današnja količina izbire ustvarja kaos

Intervju z Vesno Vuk Godina

Kava brez grenkega priokusa

Ne gre za to, kako slaven si, pomembno je, kako uporabiš svoj glas

Dvojni intervju z Ano Roš in
Massimom Botturo

Foto: Center ponovne uporabe,
Povšetova ulica 4, Ljubljana,
www.cpu-reuse.com.

6	Lepo in odgovorno
8	Intervju z Magnificom: Šlager je naš, vse drugo je uvoženo
12	Zakaj jesti sezonsko in lokalno?
14	Dvojni intervju z Ano Roš in Massimom Botturo: Ne gre za to, kako slaven si, pomembno je, kako uporabiš svoj glas
17	Kava brez grenkega priokusa
19	Intervju z Vesno Vuk Godina: Današnja količina izbire ustvarja kaos
21	Dobre prakse v Ljubljani
24	RCERO Ljubljana, edinstvena tovarna za predelavo odpadkov v Sloveniji
26	Hitra moda in sovražniki na vaši koži
28	Modna zgodba: Svoboda
32	Kabiné Šerinjon: izposodi si, nosi dva tedna in predaj naprej
35	Sedem korakov do zadovoljnega in kritičnega potrošnika
36	Brez vas je nemogoče
41	ABC plačevanja Snaginih storitev
44	Vse informacije vedno pri roki
47	Pod drobnogledom: kaj in kako s kosovnimi odpadki
50	Servisne informacije

Lepo in odgovorno

ZAO, KOZMETIKA Z VREDNOTAMI IN V POPOLNOMA NARAVNI EMBALAŽI: BAMBUSU

Dekorativna kozmetika ZAO je ustvarjena z naravnimi postopki in iz izključno ekoloških in pravičnotrговinskih sestavin. Izdelki ne vsebujejo talca, parabenov, mineralnih olj ali drugih škodljivih sestavin, kozmetike (in njenih sestavin) pa ne testirajo na živalih. Izdelki niso samo popolnoma naravni, pač pa jih prodajajo vlični bambusovi embalaži, ki jo lahko ponovno napolnite in uporabite. Ime je nastalo iz ljubezni do Kitajske, njenih prebivalcev in filozofije, do dežele, ki ohranja stik z naravo in izkazuje spoštovanje do živali ter vsega živega. Vrednote obeh filozofij so tako preslikane na blagovno znamko ZAO.

ZGODBA Z NASLOVNICE

V vlogi modelov, ki nosijo odlično ohranjena vintidž in rabljena oblačila visokih blagovnih znamk, so Snagini sodelavci: Karmen Prhat, Marta Malus, Nina Sankovič, Tamara Vidic Perko, Črt Feldin, Marjan Rus in Tomaž Corn. Pridružili sta se jim Valentina Rutar Polanec iz ekipe Kabiné Šerinj in Eva Rebeka Sankovič.

Oblačila: Divas Vintage Store, Gosposvetska 5, Ljubljana
 Ličenje: Ida Horvat Lebar, Eko pleme
 Frizura: Martin Oder, M.ODER Hair salon
 Pohišstvo in oprema: Center ponovne uporabe Ljubljana
 Lokacija: Galerija Škuc, Stari trg 21, Ljubljana
 Foto: Primož Bregar

Kozmetika je na voljo v veleblagovnici NAMA, v ZELENI TRGOVINI v ljubljanskem BTC in spletni trgovini www.ekopleme.si.

GALERIJA ŠKUC ŽE OD 1978 V KORAKU S SODOBNIMI UMETNIŠKIMI TRENDI

Galerija Škuc na Starem trgu že skoraj štirideset let deluje na področju sodobne likovne umetnosti v mednarodnem evropskem kontekstu. Je med osrednjimi prostori alternativne kulture in sodobne vizualne umetnosti v Ljubljani. V njej so svojo kariero začeli danes priznani umetniki in kolektivi, kot so skupina IRWIN, skupina OHO, Marjetica Potrč idr. V galerijskih prostorih prirejajo samostojne razstave mladih in vrhunskih mednarodno uveljavljenih umetnikov, sodelujejo z gostujočimi kustosi ter s priznanimi evropskimi ustanovami in razstavišči, izdajajo strokovne publikacije, prirejajo predavanja, koncerte in delavnice. Več pa na www.galerijaskuc.si.

MOVINUN, SLOVENSKA MODNA ZNAMKA S PREPRIČLJIVIM OZADJEM

Movinun ustvarja urbane, brezčasne in minimalistične kose, ki jih boste nosili še leta. Edinstvena in udobna oblačila s skrbno izdelanimi detajli so oblikovana in izdelana v Sloveniji, Maša Černovšek Logar in Boštjan Bajec pa skrbita, da so vsi materiali trajnostni. Pri tem sta nepopustljiva: vse tkanine, iz katerih so narejena oblačila, sukanci, gumbi in zadržge imajo certifikat GOTS (Global organic textile standard). To pomeni, da materiale v celotni preskrbovalni verigi izdelujejo okoljsko in družbeno odgovorno. Movinun pomeni »zmigaj se«. Ekipa Movinun namreč verjame, da lahko skupaj izboljšamo in premaknemo svet. Oblačila Movinun najdete na www.movinun.com in v trgovinici na Trubarjevi 18 v Ljubljani.

DIVAS VINTAGE STORE, VRHUNSKE IN VINTIDŽ MODNE ZGODBE IZ DRUGE ROKE

Divas Vintage Store na Gosposvetski 5 v Ljubljani ponuja vintidž oblačila za ženske in moške, narejene med letoma 1920 in 1990, in malo nošena oblačila visokih blagovnih znamk. Barbara Por Horvat izbira vrhunsko izdelane kose iz kakovostnih materialov in skrbi za posebno vzdušje s številnimi zakladi, kot so moška obleka s cilindrom iz tridesetih let prejšnjega stoletja, ženska večerna obleka iz petdesetih ali pa krasni, nekajkrat obuti čevlji Louboutin. Očarljiva, dobro založena trgovina ponuja tudi modne dodatke, kot so torbice, nakit, klobuki, šali, pasovi. Več: www.divaspreloved.com.

Šlager je naš, vse drugo je uvoženo

Robert Pešut, bolj znan kot Magnifico, na slovenski glasbeni sceni samostojno nastopa že štiriindvajset let. Za seboj ima že dvanajst avtorskih plošč, na katerih je veliko svojih pesmi, kot pravi, že recikliral, in sicer tako, da jih je na novo posnel. Kako vidi vnovično uporabo v glasbi, zakaj nas še danes tako hitro očarajo šlagerji ter čemu v današnjih videih in filmih tako pogosto nastopajo prav komunalni delavci in tovornjaki, so teme, o katerih je spregovoril brez ovinkarjenja.

»Velikokrat recikliram – največkrat samega sebe,« ste nekoč dejali. Seveda recikliranje zelo podpiramo. Vi reciklirate modne trende, glasbo. Kako je s tem?

Reciklirati je glagol, ki ga velikokrat uporabljam v zvezi s svojo glasbo. Bazen mojih not je tak, kakršen je, in kadar koli mislim, da sem naredil nekaj svežega in popolnoma novega, mi rečejo, da je to narejeno v mojem slogu. Z leti sem ugotovil, da imam svoje umetniške meje, ki so posledica mojega znanja, razumevanja

skladbe ali mojih občutkov. Mnoge svoje pesmi sem recikliral tako, da sem jih na novo posnel (npr. Montevideo, bog te video). Najprej sem imel zaradi tega slabo vest, potem pa sem ugotovil, da pesem oživim in jo približam nekemu novemu občinstvu. To mi očitno daje neki avtorski pečat, ki se ga ne zavedam.

V kontekst recikliranja in vnovične uporabe lahko umestimo tudi vaše zadnje skladbe. Oživili ste šlagerje: z njimi smo odraščali, zdaj jih na poti na morje poslušajo naši otroci. Očitno je šlager glasbena forma, ki nima roka trajanja in očara vse generacije. V čem je njihov šarm?

Izvirna oblika zabavne glasbe je v Franciji šanson, v Italiji serenada in kancona. V Nemčiji, Rusiji, na Poljskem in seveda v Jugoslaviji pa smo imeli šlagerje, ki so bili naša osnovna glasbena izobrazba poleg narodnih pesmi in njihovih motivov, seveda. Šlager je torej srednjeevropska glasbena forma, naš glasbeni izraz, vse drugo je uvoženo od Anglosaksoncev – blues, rock'n'roll, hip hop ipd. Šlagerji so narejeni za sprostitev: preprosta forma, dolga tri minute, ima uvod, kitico in refren, ki se dvakrat ponovi, in preprosto besedilo.

Če so šlagerji v letih ostali bolj ali manj enaki, je potrošništvo popolnoma drugačno: ne kupujemo, ker potrebujemo, pač pa zato, ker so nas prepričali, da nam nova obleka prinaša več sreče, več zadovoljstva ... To, kdo in v kakšnih razmerah jo je naredil, pa nas ne zanima kaj dosti. Ali razmišljate kdaj o tem?

Velikokrat. Pred kratkim sem kupil neki pripomoček in nisem mogel verjeti, da stane 80 centov. Je izdelek in zanj sta bila potrebna material in ročno delo. Nenavadno je, da se lahko izdelek sploh prodaja po tako nizki ceni. Nekdo je v tej proizvodni verigi moral izviseti in navadno je to delavec, ki dela za nekaj centov na dan. Kot potrošniki res nismo moralni. Prav tako se mi zdi nemoralno, da nekdo uporabi ali poje samo določene dele kokoši ali goveda, druge pa zavrže. Ko pri nas svečano zakoljemo jagnje, ne zavržemo ničesar, vse porabimo in pojemo, in to daje smisel, izraža nekakšno hvaležnost živali. Iz vsega je treba

znati narediti okusno jed. Preveč smo navajeni na to, da nakupovanje pomeni kupiti čim več za čim manj denarja, in neradi razmišljamo o tem, da nekdo trpi, ker kupujemo poceni. Vse, kar je masovno, od turizma do potrošnje, ni dobro. Ubija lokalno. Tako je tudi v glasbi. Glasba za masovni trg nima duše.

“
Preveč smo navajeni na to, da nakupovanje pomeni kupiti čim več za čim manj denarja, in neradi razmišljamo o tem, da nekdo trpi, ker kupujemo poceni.”

Omenili ste hrano. Ali kuhate?

Kuham vsak dan, za vso družino. Jedi, ki smo jih navajeni, bolj lokalne stvari. Zelo pazim pri nakupu sestavin in živil. Vsak dan hodim na tržnico in se trudim, da kupim domače pridelke, čeprav imajo skoraj vsi napis domače in vem, da to ni vedno res. Zdi pa se mi, da je velik odstotek prodajalcev takih, ki delujejo po nekih moralnih načelih. Pogrešam pa kmetijske zadruge, ki bi zbirale proizvode na enem mestu.

Morala izvira iz človekove svobode, njegove sposobnosti ustvarjanja in njegovega občutka odgovornosti. Strokovnjaki pravijo, da so prejšnji slogi vzgoje oblikovali pretirano odgovorne ljudi, sodobni vzgojni principi pa delujejo tako, da imamo preveč neodgovornih odraslih. Kakšno je vaše mnenje?

Upanje umre zadnje. Vem, da je veliko pametnih ljudi in da bo ta masa ljudi, ki razmišlja, ki je kritična, vplivala. Vedno je neka manjšina tista, ki

zapelje večino. Nekateri ljudje razumejo, kaj se dogaja in zakaj je to slabo, znajo ločiti pleve od zrnja. Lep primer je naš župan Zoran Jankovič. V desetih letih mu je s sodelavci uspelo obrniti mesto, v katerem sem rojen, na glavo. To se mi zdi kar revolucionarno. Ljubljana je danes lepa in čista, precej bolj, kot je bila. Ljudje se šele zdaj zavedamo, kako dobro je, da nimamo avtomobilov v strogem centru.

V nekem intervjuju je pisalo, da se je vaš prvi band imenoval The komunala brothers. Od kod tako ime?

Res je, ampak se ne spomnim. In tudi ne vem več, zakaj sem Magnifico. Verjetno se nam je takrat to zdelo smešno, bili smo namreč v kakem sedmem ali osmem razredu. Pogosto smo bili v kletih, kjer so bili zabojniki. In zato so bili dostikrat nekje blizu nas tudi komunalci. Verjetno od tod tudi ime.

Tudi danes so Snagini fantje vedno nekje blizu. Se kdaj pogovarjate z njimi?

Kadar jih vidim na ulici, jih z veseljem pozdravim. Obožujem smetarje. Njihov poklic se mi zdi neko smiselno delo, ni zadnja stvar na svetu, ki bi jo počel. Sploh pa so danes bolj oblečeni, kot so bili nekoč (smeš). Tudi njihova prevozna sredstva so veliko boljša. Videl sem že kakšno lepo žensko, ki je pogledala za katerim od njih. Danes biti smetar ni tako kot nekoč, ko so ljudje tudi njega imeli za smet.

Ste opazili, da se komunalni delavci in tovarnjaki pojavljajo v številnih glasbenih videih, filmih?

Zdi se mi, da so postali neka privlačna tema, nekakšna pop figura.

Če se ob koncu vrnemo k recikliranju. Kakšen odnos imate do ločevanja odpadkov?

Ločevanje odpadkov se mi zdi seksi. Na začetku se mi je sicer, tako kot verjetno mnogim, zdelo snobovsko. Nato se mi je zdelo »hohštaplersko«. Zdaj razumem, da je ločevanje odpadkov nekaj dobrega. Tudi premik v moji mentaliteti mi je všeč. Danes sem zelo občutljiv, če ljudje ne ločujejo pravilno. Tudi princip, da se kosovni odpadki ne zbirajo na določen datum, mi ugaja. Ko potrebuješ, pokličeš, fantje pridejo po kosovne odpadke in še počistijo povrhu.

Poleg tega sem se odpovedal avtu. Ugotovil sem, da ga ne potrebujem tako nujno, in zdaj, ko ga nimam več, sem srečnejši človek. Prej smo imeli v družini vsak svojega, žena, sin in jaz. Raje uporabim kolo, Bicike(LJ), ali najamem taksi, če je nujno. V prihodnosti bi rad videl, da bi avtomobili postali to, kar je danes Bicike(LJ). Komaj čakam, da bo sistem enako razširjen: da si bomo izposodili majhen električen avto za po mestu in ga nato pustili na neki od številnih postaj. Sprva smo bili ljudje skeptični glede sistema Bicike(LJ), mislili smo, da bodo ljudje kolesa uničili, zdaj pa vidimo, da sistem lepo deluje. Upam, da bo tako tudi z električnimi avtomobili. ■

DRUGA ROKA,
SUPER ROBA.
STARA ŠOLA,
NOVA DOBA.

KUL LJUDJE VEMO,
DA NAS DOŽIVETJA OSREČUJEJO
BOLJ KOT MATERIALNE DOBRINE.
BODITE KUL, BODITE OLD SKUL.
KUPUJTE ODGOVORNO, DELITE
IN DOŽIVITE VEČ.

snaga

www.snaga.si

Zakaj jesti sezonsko in lokalno?

Veliko potrošnikov bolj zaupa živilom, ki prihajajo iz naših krajev. Po podatkih kmetijskega ministrstva je leta 2010 trideset odstotkov potrošnikov na trgovskih policah iskalo lokalne izdelke, letos je takih že skoraj sedemdeset odstotkov. Lokalno pomeni, da so živila pridelana pri nas oziroma v naši državi, kar naj bi bilo na sveži zelenjavi in sadju tudi označeno. Sezonska hrana je tista, ki dozori na slovenskih tleh in je v določenem letnem času zrela za pobiranje. Takrat so živila tudi najcenejša. In če smo že pri cenah: poceni hrana, ki jo kupujemo, je velikokrat v resnici cenena hrana.

Jure Kristan je član tretje generacije družine Kristan, ki že dolgo na več kot 35 hektarjih zemlje prideluje raznovrstno zelenjavo in je z njo vsak dan na ljubljanski tržnici. Kot pravi, prideluje človeku in okolju prijazno zelenjavo brez pesticidov ali drugih nevarnih snovi.

»Prednosti kupovanja lokalno pridelanih živil sta predvsem bližina pridelave in njena svežina. Prodajamo dnevno sveža živila. Solato na primer naberevo ob petih zjutraj, ob sedmih pa jo že prodajamo na tržnici. Vsa naša zelenjava pride na tržnico po samo sedmih kilometrih v nasprotju z več tisoč kilometri, kolikor jih mora prepotovati paradižnik iz Nizozemske, ki potem stoji na trgovinskih policah tudi več dni zaporedoma. Tega se vse bolj zavedajo tudi mladi, ki se zadnja leta spet vračajo na tržnice. Številni nas obiščejo na naši kmetiji, da vidijo, od kod prihaja zelenjava in kako jo pridelujemo. Takih obiskov smo vedno veseli, saj so dokaz, da je ljudem mar in da podpirajo lokalno pridelavo.«

Luka Košir, glavni kuhar in lastnik Gostišča Grič, kuha iz sestavin z domačih njiv in travnikov Škofjeloškega hribovja, iz bližnjih hlevov in okoliškega gozda. Njegovo vodilo je uporabiti, kar nam je najbližje.

»Imamo več vrtov in smo z zelenjavo v večini samozadostni. Uporabiti želimo čim več tistega, kar lahko pridelamo sami in nabereemo na travnikih ter v gozdu. Razveselimo se vsakega zelenja, zajčje detelje, divjega hmelja, tudi plevelov. Zelo se osredotočamo na ozimnico in shranjevanje: kako podaljšati rok vseh že dozorelih plodov, kako jih spraviti v slanice, marmelade, kise, sokove ... Tudi pri mesu in ribah upoštevamo kakovost določene vrste v določenem letnem času.«

Alja Kramar je glasbena urednica, žena in mama dveh malčkov. Kupuje kakovostna živila in vedno prebere oznake na embalaži izdelkov.

»Pri kupovanju hrane, predvsem sadja in zelenjave, pazimo, da je čim bolj lokalna. Imamo tudi majhen vrt in poleti sami pridelamo solato, paradižnik, papriko in začimbe. Tudi v drugih letnih časih poskrbimo za domačo hrano: sami pečemo kruh, peciva ipd. Ko kupujemo v trgovinah, vedno preberemo sestavine, navedene na embalaži, izogibamo se emulgatorjem, raznim aditivom in drugim kemičnim sestavinam.«

Tanja Ribič, slovenska igralka in pevka, meni, da je samooskrba najboljša rešitev.

»Ko zmanjka hrane na vrtu, kupujem sezonsko. Pri nakupovanju hrane sem pozorna, kje kaj kupim, v hipermarketih je hrana mrtva. Smo le navadni smrtniki, plantaže pa so namenjene korporacijskim dobičkom. Najbolje se je zanesti nase. Jedilnik tako in tako ne sme biti histerično pester, naša presnova se lažje ukvarja z manj sestavinami. Pomembno je samo, da so sestavine raznolike in polnovredne.« ■

Ne gre za to, kako slaven si, pomembno je, kako uporabiš svoj glas

Za Ano Roš in Massima Botturo ste verjetno že slišali. Ana Roš iz kobariške Hiše Franko je dokazala, da si lahko z jasno postavljenimi cilji, natančnostjo, veliko domišljije in s trdim delom prislužimo naziv najboljših. Letos je kot prva Slovenka prejela naziv najboljše kuharske mojstrice na svetu. Podobno zastavljenim ciljem že vrsto let sledi

tudi Massimo Bottura, chef svetovno znane italijanske restavracije Osterie Francescane, večkrat nagrajeni kuharski mojster z velikim srcem in veliko predanostjo svojemu delu. Italijanski chef si prizadeva v okviru neprofitne organizacije Food for Soul, ki jo podpira tudi Grundig, hrani vrniti spoštovanje, ki si ga zasluži. Ana je pri odgovorih mirna in odločna, Massimo vizionarski.

**“
S podpiranjem lokalnega si zagotovimo najbolj sveže živilo, pomagamo pri ohranjanju tradicije in pri kupovanju tudi privarčujemo.”**

Zdi se, da smo v zadnjih letih ponoreli za kuhanjem: poplava televizijskih oddaj in šovov, blogov, kuharskih knjig, videoblogov ... Kako gledate na ta pojav oziroma kaj nas tako privlači pri kuhanju?

A: Potrebovali smo nove junake. Menim sicer, da trenutni fenomen obsedenosti s kuharji in kuhanjem ne bo trajal dolgo, a dokler traja, se mi zdi smiselno, da pokažemo, kaj je zares pomembno pri pripravi hrane in s kakšnimi triki lahko ljudje to dosežejo tudi sami v domačih gospodinjstvih.

Kakšen učinek ima po vašem mnenju ta fenomen na naše vsakdanje vedenje? Ali vpliva na to, kaj in kako posameznik ali družina nakupuje in kuha, ali gre bolj za užitek ob gledanju šovov in lepo pripravljenih jedi?

A: Srčno upam, da s svojim delom spodbujamo k boljši in predvsem bolj kakovostni hrani doma, da se hrana spoštuje in kuha z vsem, kar je sezonsko, in da se pri tem podpirajo lokalni kmeti, ribiči, čebelarji in zeliščarji. S podpiranjem lokalnega si zagotovimo najbolj sveže živilo, pomagamo pri ohranjanju tradicije in pri kupovanju tudi privarčujemo.

M: To je krasno! Pred dvajsetimi ali petindvajsetimi leti je kuharje komaj kdo omenil. Danes želi vsak postati kuhar ali vsaj gledati katerega od njih pri delu. To je velika odgovornost in vsi kuharji se zavedamo, da moramo upoštevati javnost. Ne gre za to, kako slaven si, pomembno je, kako uporabiš svoj glas v korist spremembam. To je najboljšo, kar je prinesel ta pojav.

M: Dejstvo, da ljudje govorijo in razmišljajo o hrani, je zelo dober znak. Pomeni, da so pozornejši na to, kaj kupujejo, kuhajo in jejo. Pomeni, da so bolj ozaveščeni. To je odlična priložnost, da izboljšamo prehranske sisteme, od naše vsakodnevne prehrane do kmetijstva na splošno. Z enako resnostjo se lahko lotevamo problemov lakote in podhranjenosti pa tudi debelosti ter vprašanj v zvezi z odpadno hrano in izgubo hrane. Kjer je dialog, je tudi prostor za spremembe.

**“
Za pripravo hrane si moramo vzeti čas, da pri sestavinah vidimo več kot samo njihov videz.
”**

Kadar jeste v kakšni restavraciji ali gostilni, kakšna so vaša merila za to, da rečete: »Tale jed je pa res dobra!«?

A: V vsakdanjem življenju rada jem preprosto hrano. Rada imam odkrite okuse in dobre sestavine. Kadar se odpravimo na večerjo »fine dining«, je moj kriterij precej visok. Veliko kuharjev daje večjo prednost vizualnemu vtisu in predstavitvi jedi kot njenemu okusu. Čeprav je vizualni apel pomemben, ne smemo pozabiti, da igrajo pomembno vlogo tudi vonj, okus in – postrežba. Če v večerji ne uživam, bi najraje zbežala od mize.

M: Preveč je dejavnikov, ki jih je treba upoštevati, a konec koncev se zame hrana deli v dve kategoriji: dobro hrano in slabo hrano. To je to. Razlika med eno in drugo ni le v kuharjevi nadarjenosti, temveč je odvisna tudi od izvora sestavin, zgodb, ki stojijo za njimi, občutka za prostor in kulturo ter seveda okusa. Gre za ravnovesje, poštenost, skromnost in iskrenost do tega, kdo si in od kod prihajaš kot kuhar ter vodja restavracije. Ko se vse te sestavine povežejo, nastane dobra ali slaba jed – ko pa se resnično zavedaš vseh, ko upoštevaš vsako od njih, bo jed najverjetneje dobra.

Osnovnošolci se pogosto pritožujejo, da je hrana v šoli zanič. Kako bi vi uredili šolsko prehrano in spodbudili otroke, da v restavracijah ne bodo izbirali le pomfrita, pice in pohančkov?

A: Vse skupaj se začne z vzgojo doma. Srčno upam, da moja otroka nista najbolj izbirčna pri šolskih obrokih. Pripovedujeta, da je v kobariški šoli kuha včasih boljša kot doma. Obožujeta sadje in ga včasih raje pojesta kot sendvič ali pico. Seveda pa je pomembno, da jim je tovrstna hrana v šoli tudi na voljo. V šoli bi morala biti hrana kakovostna, saj je nekaterim otrokom edini topli obrok dneva.

M: Po mojem bi morale šole izboljšati ne samo hrano, ki jo ponujajo, temveč tudi izobraževanje o hranljivih snoveh, prehrani in trajnostnem kmetijstvu, ter otroke naučiti ne samo pisati in brati, ampak tudi jesti in spoštovati hrano. Šolske menze bi morale biti odprti prostor, v katerem so učenci povezani z zunanjim svetom in v katerem se ti otroci – naša naslednja generacija – lahko srečajo s kuharji, proizvajalci, z obrtniki in s kmeti ter spoznajo, da čokoladnega mleka ne dajejo rjave krave in da jabolka ne rastejo v plastičnih vrečkah. To je lahko odličen začetek pri katerem bodo otroci nosilci širšega izobraževanja, ki ga bodo lahko prenesli tudi na svoje starše.

Katere so po vašem mnenju glavne pomanjkljivosti ali napake pri vsakodnevni pripravi hrane, če ne upoštevamo slabih sestavin in preveč ali premalo kuhanih živil?

A: Čezmerna uporaba živalskih maščob in sladkorja je največji sovražnik zdrave prehrane. V življenju moramo jesti vsega po malo in zmerno. Menim, da si za pripravo obrokov in prehranjevanje vzamemo premalo časa. Pri vsakodnevni pripravi hrane se je treba organizirati, saj lahko le tako uporabimo vse sestavine, preden se ponovno odpravimo po nove. Tako lahko kupujemo kakovostne in sezonske surovine, ki odražajo okus jedi, ki jih pripravljamo.

M: Za pripravo hrane si moramo vzeti čas, da pri sestavinah vidimo več kot samo njihov videz. Rjava banana ali poškodovan sadež imata s stališča vonja, okusa, teksture še vedno ogromen potencial. Odgovornost vseh nas je, da poiščemo notranjo lepoto v vsakem živilu in ga kar najbolje izkoristimo v vsaki fazi njegove življenjske dobe. Hlebec kruha naravnost iz pečice je tako dober, da ga lahko jemo samega. Naslednji dan bo odličen za pripravo pappe al pomodoro (toskanske enolončnice iz starega kruha in paradižnikove mezge) ali kruhovega narastka. Čez dva dni pa lahko iz njega pripravimo krasne drobtine za mesne kroglice in pecivo. V tem je resnična lepota: narediti nekaj uporabnega iz nečesa, za kar se morda zdi, da nima nikakršne vrednosti. ■

Kava brez grenkega priokusa

Na severu Kolumbije, v pokrajini Sierra Nevada de Santa Marta, deluje zadruga Red Ecolsierra, ki združuje 600 družin in ima certifikat za ekološko pridelavo kave ter pravičnotrgovinski certifikat. V zadrugi deluje tudi več kot

sedemdesetletni Juan Martin, ki skupaj z ženo, s svojimi otroki in z vsemi njihovimi otroki živi v majhni enonadstropni hiši, narejeni iz naravnih materialov. Živijo od kavne plantaže, ki jo je Juan Martin kupil sam. Ker pa je s kavo vsako leto slabše, saj se spreminjajo podnebne razmere, odkupne cene

Ne pozabite: vi izberete, kdo dobi vaš denar. In ker nihče ne želi podpirati otroškega in suženjskega dela, se vedno več ljudi izogiba oblačilom, čevljem in drugim izdelkom, ki so narejeni v nečloveških razmerah.

Pri pravični kavi je kupec peti člen trgovske verige, pri običajni pa lahko kava zamenja tudi čez sto lastnikov. Vsak člen v verigi seveda pobere svojo provizijo, skoraj vsakokrat na račun kmeta.

Če kupite živila in izdelke, narejene po načelih pravične trgovine, pomeni, da so kmetje za svoje delo dobili pravično plačilo, da izdelek ni rezultat prisilnega in otroškega dela ter da so ženske enako plačane kot moški.

kave pa vztrajno padajo, poskušajo del svojega prihodka ustvariti tudi s pridelavo kakava. Kavo obirajo samo enkrat letno, obdobje obiranja pa traja približno tri mesece. Kavo pridelujejo ekološko in vso oberejo ročno, kar daje delo družini in sezonskim delavcem, ki so plačani več kot tisti v notranjosti države. Prednosti članstva v pravičnotrговinski zadrugi so poleg poštenega odkupa pridelka tudi sredstva, ki jih zadruga zagotavlja za šolanje njegovih otrok in vnukov.

Izdelke iz pravične trgovine prepoznate po logotipu organizacije Fairtrade Labeling.

Pravično in kakovostno hrano, kozmetiko, igrače in izdelke za dom lahko kupite v pravični trgovini 3 MUHE na Starem trgu 30 v Ljubljani. ■

Današnja količina izbire ustvarja kaos

Dr. Vesna Vuk Godina, socialna in kulturna antropologinja, je že dolgo kritična do kapitalistične logike proizvodnje, kajti po tej logiki se proizvaja preobilje izdelkov, kar v družbi ustvarja kaos, nepreglednost in neobvladljivost. Avtorica meni, da količina izbire, s katero se kot potrošniki srečujemo vsak dan, vzbuja veliko nelagodja, tudi tesnobe.

V kapitalističnem sistemu hitre proizvodnje se je razvil tudi hiter način porabe, ki deluje po principu: kupi, uporabi, zavrzi. Kaj pravzaprav zadovoljujemo s tako potrošnjo?

S tako potrošnjo zadovoljujemo kapitalistično logiko po stalnem povečevanju proizvodnje,

ki je potrebna, da se lahko stalno večata profit in bogastvo kapitalskih centrov. Proizvodi v resnici niso več namenjeni uporabi, še zlasti ne dolgotrajni. Čim prej jih je treba zavreči, kajti dolgotrajna uporaba proizvodov bi namreč vplivala na zmanjševanje proizvodnje izdelkov, ki je danes že utečena, kar pa ni cilj tistih, ki načrtujejo proizvodnjo in proizvajajo.

Oglasni panoji nas prepričujejo, da je sreča stvar, ki jo lahko izberemo. Zakaj nas obljuba sreče tako hitro prepriča v nakup?

Ta obljuba nas ne bi mogla prepričati, če za njo ne bi obstajala notranja libidinalna podlaga pri posamezniku. Oglasi tudi ne obljublajo

“
Sama količina izbire ustvarja kaos, nepreglednost in neobvladljivost ter ustvarja občutek, da je posameznik v tej nepregledni zmedi nekaj spregledal. ”

neke sreče kar tako, temveč prav določeno srečo – srečo, povezano z bližino, družino, sprejetostjo, prisotnostjo ljubezni itd. Danes se skoraj vsi izdelki – od hrane prek avtomobilov do zavarovanj – oglašujejo enako, po isti logiki: nakup česar koli bo povečal količino ugodja, zadovoljitve, zadovoljstva, omogočil bo, da bo kupcu bolj »fajn«. To pomeni, da je bolj ali manj vse oglaševanje utemeljeno na nagovarjanju in manipuliranju posameznikovega načela ugodja. To pa je nagovor, ki se mu posameznik, še posebej, če ni funkcionalno odrasel in nima vesti, težko upre.

Danes nam na vseh področjih ponujajo možnost neskončne izbire. Koliko nas to definira na osebni ravni? Se vam zdi, da smo zaradi preobilja in nasičenosti postali bolj tesnobni?

Sama količina izbire ustvarja kaos, nepreglednost in neobvladljivost. Hkrati pa ustvarja tudi občutek, da je posameznik v tej nepregledni zmedeni nekaj spregledal, zamudil. To je vsekakor povezano s celo paleto nelagodnih občutij, pri nekaterih lahko tudi s tesnobnostjo.

Pravite, da ima družba izjemno moč pri oblikovanju odraščajočega posameznika – večjo od naše vzgoje. Kako lahko potem otroka pripravimo na izžive, ki nam jih prinaša potrošniška družba? Kako otroke naučimo, da izberejo tisto, kar je prav?

Ja, socializacija kot proces celovitega usklajevanja otroka s socialnim in kulturnim okoljem, v katerem se je rodil, otroka oblikuje bistveno pomembneje kot vzgoja. V današnji potrošniški kapitalistični družbi narcisistična vzgoja¹ in socializacija oblikujeta posameznike, ki so znani kot patološki narcisi², saj so zaradi

¹ Vzgoja, ki je značilna za sodobne zahodne družbe in sovпада s kapitalistično logiko ustvarjanja potrošniške družbe, kjer so potrebni posamezniki, ki kupujejo, da podpirajo obstoječi kapitalistični sistem.

² Posamezniki, ki delujejo skladno z obstoječo potrošniško družbo, torej posamezniki, ki kupujejo tisto, česar še nimajo.

svoje odvisnosti od socialnega aplavza po logiki svojega delovanja prisilni potrošniki. Tudi zato, ker je socialni aplavz najlažje dobiti od drugih tako, da kupiš reči, ki bi jih drugi želeli imeti, pa jih nimajo. Če želimo otroka obvarovati pred tovrstnim načinom psihološkega funkcioniranja, ga je treba vzgajati tako, da bo razvil klasično vest. To med drugim pomeni, da mora v vzgoji biti prisotna avtoriteta, disciplina in kazni, ki pa ne sme imeti oblike grobe fizične kazni, npr. tepeža.

Zaradi omejenosti virov in finančnih bremen, ki nastajajo ob lastništvu, postaja v različnih evropskih mestih trend deljenja in izposoje vedno bolj aktualen. Lahko ekonomija delitve spremeni naš način razmišljanja in potrošnje?

Ne. Ker je v glavnem vodena z isto logiko, s katero je voden današnji potrošniški kapitalizem. Za ponudnike so te prakse zgolj krinka za donosni vir zaslužka. Zato te prakse pogosto sploh ne predstavljajo alternative današnjemu potrošniškemu kapitalizmu, za kar se mnogokrat predstavljajo. Posamezniki pa v praksah deljenja in izposoje delujejo zato, ker so ugodnejše, ker jim na primer omogočajo več ugodja za manj denarja. Ne glede na videz so pogosto le dodelava in razdelava temeljne logike, ki preveva današnje potrošniške kapitalistične družbe. In to na način, da ta logika postane sprejemljiva tudi za tiste, ki so sicer do potrošništva današnjih kapitalističnih družb kritični. ■

Dobre prakse v Ljubljani

HIGIENSKI PAPIR IZ TETRAPAKA

V Sloveniji nastane sedem tisoč ton odpadne večslojne kartonske embalaže mleka in sokov letno. Iz te embalaže je mogoče izdelati higienski papir. V ljubljanskih javnih podjetjih, ustanovah in zavodih uporabljamo najbolj trajnosten higienski papir (papirmate brisače in toaletni papir) na trgu, ki je izdelan iz reciklirane sestavljene embalaže za mleko in sokove. Vso ločeno zbrano embalažo predamo embalažni družbi, ki jo ustrezno obdela in odda proizvajalcu papirja. Tako ustvarja zaprto zanko in krogotok zapiranja snovnih tokov, ki omogočata okoljske in finančne prihranke po načelu »nič odpadkov«.

DIŠEČE SVEČE IZ ODPADNEGA JEDILNEGA OLJA

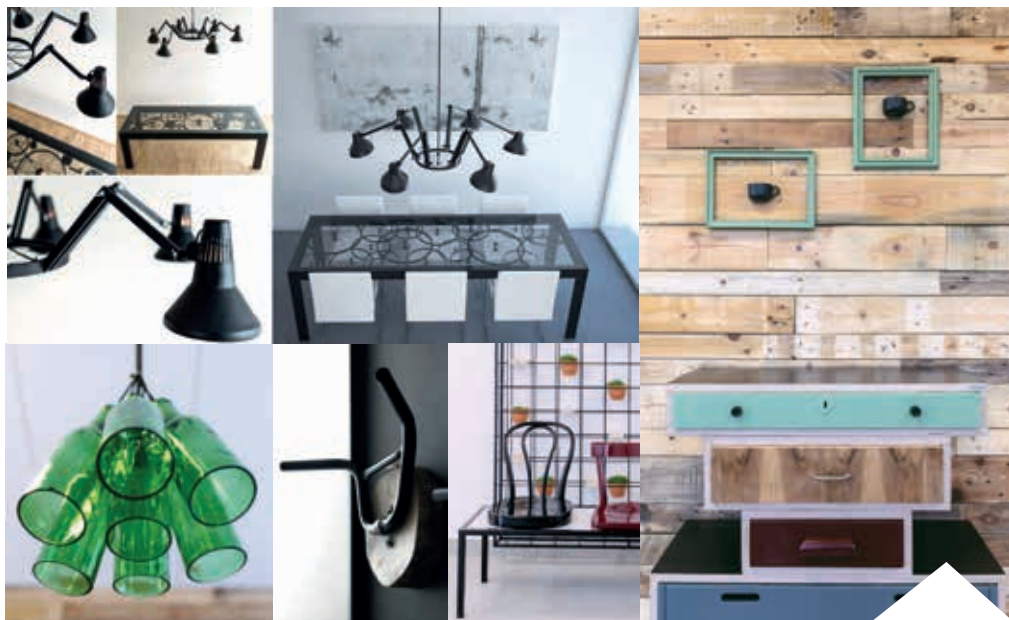
Klasične parafinske sveče, ki predstavljajo največji tržni delež, močno obremenjujejo okolje. Parafin namreč spada med neobnovljive vire, saj ga pridobivajo s suho destilacijo rjavega premoga in iz stranskih proizvodov naftnih derivatov. Socialno podjetje Bolje ponuja boljšo možnost, in sicer rastlinske dišeče sveče iz odpadnega jedilnega olja, ki so prijazne do okolja in zdrava. Narejene so iz odpadnega olja, sestavine ne posegajo v prehransko verigo, so CO₂ nevtralne in so ročno delo oseb z duševnimi motnjami.

TRIJE MOŠKI, EN AVTOMOBIL

Povprečen evropski avto stoji 92 % svojega časa, en odstotek časa je ujet v gneči, 1,6 % časa pa zanj iščemo parkirni prostor. Dejansko nas prevažata le pet odstotkov svojega časa, in ker se v petsedežnem avtu povprečno vozi le 1,5 potnika, je dejanska uporaba avtomobila 1,5-odstotna.

Peter, Aleksander in Janez se tega dobro zavedajo in so zato skupaj kupili avtomobil. »Nihče izmed nas avtomobila ne potrebuje vsak dan. Skoraj vse poti opravimo s kolesom, peš ali z javnim prometom. Potrebujemo ga priložnostno za kakšno pot, ki bi jo bilo z javnim prevozom težje prepotovati. Včasih je treba kaj prepeljati, prav pa pride za daljše poti in izlete,« pravi Janez. Pri tem še privarčujejo, saj je, kot pravi Janez, glavna prednost v tem, da za nakup, pristojbine in popravila vsak plača le tretjino vrednosti, avto pa trikrat toliko izkoristijo, kot bi ga vsak posameznik.

CENTER PONOVNE UPORABE IN REPAIR CAFÉ NA POVŠETOVİ 4

Ljubljana je od lani vključena v svetovno mrežo za spodbujanje popravil, t. i. Repair Café. Repair Café deluje v okviru Centra ponovne uporabe na Povšetovi 4 in je zasnovan tako, da so vsak zadnji četrtek v mesecu strokovnjaki različnih strok (električar, šivilja, mizar) in prostovoljci na voljo za pomoč pri popravilih ter preobrazbi izdelkov, ki jih obiskovalci prinesejo v popravilo.

Center ponovne uporabe sicer sestavljata trgovinica in popravilnica. V štirih letih, odkar ta center deluje, se je število prodanih izdelkov povečalo s povprečno 50 na 190 na dan.

PODALJŠUJEMO ŽIVLJENJSKO DOBO

V RCERO Ljubljana s kreativno ponovno uporabo, recikliranjem in upcikliranjem podaljšujemo življenjsko dobo izdelkom ter materialom. Skupina Trash Design je zbrusila več kot 500 deščic palet, obnovila in uporabila 16 stolov, 7 namiznih luči, več kot 20 kovinskih platišč od koles, 5 kopalnih kadi, omaro, 8 predalnikov ter 4 kovinske sode. Novo življenje je dobilo tudi 100 pivskih in vinskih steklenic, več kot 400 papirnatih cevi ter 70 metrov odsluženih konstrukcijskih lesenih tramov.

NAD PLEVEL BREZ HERBICIDOV

V Ljubljani smo letos na javnih zelenih in cestnih površinah opustili uporabo herbicidov. Stroj, ki ga uporabljamo za zatiranje plevela, deluje na osnovi vodne pare in aktivnih sestavin iz rastlinskih olj (kokosovega in palminega olja ter olja oljne ogrščice) ter glukoze (iz krompirja, koruze, pšenice), ki so biološko razgradljive.

ULICE ČISTIMO Z RECIKLIRANO VODO IN DEŽEVNICO

Snaga ljubljanske mestne tlake čisti s stroji, ki vodo reciklirajo, pri čiščenju pa uporablja biološko razgradljiv detergent. Stroj opravlja mokro čiščenje s petimi plavajočimi krtačami, ki za seboj posejajo vso čistilno vodo. Za spiranje ulic Snaga večinoma uporablja deževnico, ki jo zbere na strešnih površinah kompleksa Snaga na Barju.

V LJUBLJANI MED PRVIMI NA SVETU IZDELALI PAPIR IZ JAPONSKEGA DRESNIKA

Japonski dresnik (*Fallopia japonica*) je tujerodna drevesna vrsta, kar pomeni, da je prišla v naše okolje od drugod. Poleg tega je zelo znana invazivna vrsta, ki se hitro širi in uspeva na različnih tipih tal. Japonski dresnik je zato škodljiv za okolje, saj se hitro razrašča in izpodriva lokalno rastje, njegove močne in globoke korenine pa uničujejo infrastrukturo in povzročajo ekonomsko škodo. V Ljubljani smo našli rešitev, kako to nezaželeno invazivno rastlino čim boljje izkoristiti, da bi preprečili njeno čezmerno razraščanje. Mestna občina Ljubljana se je povezala z društvom REGENERACIJA, Botaničnim vrtom Univerze v Ljubljani, Inštitutom za celulozo in papir ter Snago in rastlino smo začeli koristno uporabljati. V prostovoljnih akcijah nabiranja japonskega dresnika smo nabirali suha stebela te rastline, jih zmleli, izdelali papir in iz njega končne izdelke. V Ljubljani smo tako med prvimi na svetu izdelali papir iz japonskega dresnika na polindustrijski ravni.

RCERO Ljubljana, edinstvena tovarna za predelavo odpadkov v Sloveniji

Ljubljanski regijski center za ravnanje z odpadki (RCERO Ljubljana) je največji kohezijski projekt s področja okolja v državi in najsodobnejši objekt za predelavo odpadkov v Evropi, v katerega je vključenih več kot 50 slovenskih občin. V njem predelujemo odpadke tretjine Slovenije. Ključni del regijskega centra so trije objekti, kjer poteka mehansko-biološka obdelava odpadkov. V teh objektih se obdelujeta dve vrsti odpadkov: ločeno zbrani biološki odpadki in preostanek mešanih komunalnih odpadkov. Sprejeti in razvrščeni so tudi kosovni odpadki.

ZAKAJ SPLOH RCERO LJUBLJANA?

Predelava odpadkov je potrebna in pomembna za pridobivanje surovin, ki jih dobimo z obdelavo odpadkov, in zmanjšanje količine odloženih odpadkov. Ključno poslanstvo regijskega centra je, da iz preostanka mešanih odpadkov izločimo kar največ še uporabnih materialov oziroma surovin in da iz ločeno zbranih bioloških odpadkov pridelamo kompost.

NAJBOLJŠA TOVARNA ZA PREDELAVO ODPADKOV

1. Kar 95 odstotkov na videz nekoristnega preostanka mešanih odpadkov po predelavi uporabimo kot surovine za recikliranje ali gorivo.
2. Biološke odpadke razgradimo s podobnimi postopki, kot se dogajajo v naravi, le da je ta proces veliko hitrejši in poteka brez prisotnosti zraka. Iz plina, ki nastane pri biološki predelavi odpadkov, proizvedemo dovolj elektrike in toplote za obratovanje regijskega centra.
3. RCERO Ljubljana obnavlja naravne vire, udejanja ponovno uporabo, optimizira in zapira krožno zanko.
4. Skupni projekt Mestne občine Ljubljana, več kot petdesetih občin širše osrednjeslovenske regije in podjetja Snaga je primer dobre prakse pri povezovanju in sodelovanju občin.

ČAS JE ZA KROŽNO REVOLUCIJO

Za zadovoljitev naših potreb in želja že več kot desetletje uporabljamo en planet in pol. To pomeni, da porabljamo kar polovico več virov (energija, hrana itd.), kot jih zmore Zemlja proizvesti. Naša naloga je vse napore usmeriti v to, da višjo gospodarsko vrednost in kakovost življenja ustvarimo z manj naravnimi viri.

Naš cilj je krožno gospodarstvo, v katerem naredimo vse, da različni viri v proizvodnem in potrošniškem ciklu ostanejo čim dlje. Za naš prehod v krožno gospodarstvo je RCERO Ljubljana izjemnega pomena. ■

Hitra moda in sovražniki na vaši koži

Morda sploh ne veste, da imate ta trenutek na sebi vsaj pet stvari, ki so bile najverjetneje narejene v suženjskih razmerah. Zakaj lahko kupimo oblačila za 10 evrov in manj? Zato, ker so jih delavci na drugem koncu sveta zašili v nevarnih tovarnah, kjer za šestdnevni tedenski delovnik zaslužijo 60 evrov na mesec. Otroci, ki delajo v tekstilnih tovarnah, zaslužijo še bistveno manj. Visoko ceno hitre mode ti ljudje plačajo še enkrat, skupaj z živalmi in rastlinami, saj mnoge predilnice in tekstilne tovarne škodljive snovi nenadzorovano spuščajo v okolje.

To pa še ni vse: vsak dan skupaj s svojimi hlačami, oblekami in majicami oblečete še vrsto različnih kemikalij, ki se uporabljajo pri izdelavi in obdelavi oblačil. Med njimi so pesticidi, umetna barvila in težke kovine, kot je na primer kadmij, ki ima dokazan rakotvoren učinek. Ker imajo oblačila neposreden stik s kožo, lahko škodljive kemikalije povzročijo srbečico in izpuščaje, pronicajo pa tudi v vaše telo, kjer se kopičijo. Zato se lahko razvijejo razna obolenja ledvic in jeter ali pa se poruši ravnotežje v hormonskem in imunskem sistemu, pojavijo se glavoboli ...

Ali tudi vi svoje rabljeno oblačilo odnesete v trgovino, v zameno pa vam podarijo pet ali deset evrov popusta za nakup novega? Zares dobra kupčija! No, v resnici so vas ujeli na cenen marketinški trik in dosegli svoj cilj: spet jim je uspelo, da so vam nekaj prodali. Žal je tako, da z nenehnim kupovanjem najnovejših modnih oblačil spodbujamo podjetja k še večji ponudbi, še večji proizvodnji, še nižjim cenam in še mizernejšemu plačilu delavcev. In škodimo sebi.

VODNIK ZA BOLJŠE NAKUPOVALNE MOŽNOSTI

ZA VAS SMO ZBRALI NEKAJ PREDLOGOV BOLJŠIH NAKUPOVALNIH IZBIR. BISTVENO PA JE, DA RAJE KUPITE MANJ, PA TISTO KAKOVOSTNO IN BOLJŠE. PRI TEM JE POMEMBNO, DA VAM OBLAČILO ZARES PRISTOJI IN DA SE V NJEM DOBRO TER UDOBNO POČUTITE. TAKO OBLAČILO BOSTE TUDI Z VESELJEM IN DOLGO NOSILI TER S TEM UPRAVIČILI NAKUP.

1 IZMENJAVA OBLAČIL

Kaj narediti s tistimi oblačili, čevlji, ki jih ne nosite (več)? Lahko jih prodate, zamenjate ali podarite. Dober ulov super oblačil po nizki ceni omogočajo tudi izmenjave – enkrat mesečno jih organizira Tekstilnica, swap zabave organizira tudi SWAPjeTOP, na Izmenjevalnici pa si vintidž oblačila lahko izberete v zameno za hrano, čistila ali šolske potrebščine.

2 TRGOVINE Z OBLAČILI IZ DRUGE ROKE

V ljubljanskih trgovinah oblačil iz druge roke je mogoče dobiti veliko lepo ohranjenih ali skoraj novih oblačil, čevljev in modnih dodatkov. Nekatere trgovine ponujajo tudi oblačila priznanih slovenskih in svetovnih oblikovalcev in/ali čudovite vintidž kose. Cene so primerne za vsak žep. Super izbiro imajo v Vintage Divas Store na Gosposvetski ulici 5, trgovini Moje TVOJE in Kilo shop na Mestnem trgu 8, v Garderobi – fini trgovini z oblačili iz druge roke na Vodnikovi 71, v trgovini Gvant 2nd hand na Šmartinski cesti 152, trgovini 2nd Chance na Lepodvorski 16 in v Centru ponovne uporabe na Povšetovi ulici 4.

3 SLOVENSKI OBLIKOVALCI IN USTVARJALCI

V Sloveniji je veliko nadarjenih in uspešnih oblikovalcev, ustvarjalcev, šivilj in čevljarjev. Ker gre za majhno število izdelkov, narejenih v Sloveniji, so stroški materialov in dela pri njih neprimerno večji kot pri masovni proizvodnji velikih znamk, zato so višje tudi cene njihovega izdelka. Bi z veseljem kupili, pravite, a je predrago. Res je: cena pri nas narejenega, dobro ukrojenega oblačila ni primerljiva s ceno oblačila v trgovinah, kot so Zara, Gap ali H&M. Če pa upoštevate način izdelave, material in izdelavo po meri ter če vam je pomembneje imeti oblačilo, ki ni trenutna modna muha in ki ga boste nosili dolgo ter pogosto, postane cena znosnejša.

Na enem mestu nekatere oblikovalce povezujeta trgovina s konceptom Pentlja in Zoofa – Zadruga oblikovalcev in ustvarjalcev.

4 ODGOVORNA OBLAČILA

Vedno več je blagovnih znamk in proizvajalcev oblačil, ki ustvarjajo iz certificiranih tkanin. Gre za certifikat svetovnih meril za ekološke tkanine (GOTS – Global organic textile standard). To pomeni, da se tkanine po vsej preskrbovalni verigi izdelujejo okoljsko in družbeno odgovorno. Vsak izmed členov v verigi mora dosegati številna merila glede varovanja okolja in skrbi za ljudi. Oblačila s certifikatom GOTS pri nas izdelujejo na primer Movinun, Mila.Vert in Lanabe.

5 OBLAČILA IZ PRAVIČNE TRGOVINE

Tudi ponudba oblačil, izdelanih po načelih pravične trgovine, je pestra. Z nakupom takega oblačila dobite zagotovilo, da so delavci za svoje delo dobili pravično plačilo, da izdelek ni rezultat prisilnega in otroškega dela ter da so ženske enako plačane kot moški. Naprodaj so v pravični trgovini 3 MUHE ali prek spleta.

Svoboda

Svoboda je, da ne nasedamo medijsko ustvarjeni podobi idealnega telesa, da se ne obremenjujemo z modnimi trendi in da nam ni mar, kaj o našem slogu mislijo drugi. Najpomembnejša svoboda je, da si upamo biti to, kar v resnici smo.

Večerna obleka iz osemdesetih let,
Vintage Divas Store.
Sandali so last modela.

** Vsi modeli nosijo izbrana oblačila
boljših nakupovalnih izbir
(več na strani 27).*

Movinun črtasta majica/oblekica
in kratke hlače.
Movinun črtasta moška majica in hlače.
Balerinke Jacadi Paris in superge
Converse All Star so last modelov.

Obleka Escada, Vintage
Divas Store.
Čevlji Vivienne Westwood,
2nd chance, so last modela.

Obleka Escada, Vintage Divas Store.
Zapestnice in kovček, Center
ponovne uporabe Ljubljana.
Uhani, Vintage Divas Store.
Sandali Unique so last modela.

Fotografije: Primož Bregar
Ličenje: Ida Horvat Lebar,
EKOPLEME
Frizura: Martin Oder,
M.ODER Hair salon
Modeli: Marta Malus,
Eva Rebeka Sankovič,
Črt Feldin, Nina Sankovič,
Karmen Prhat

Kabiné Šerinjon: izposodi si, nosi dva tedna in predaj naprej

Naš vsakdan je prežet s hitro modo, ki spodbuja vsakodnevno trošenje in čim hitrejšo zamenjavo »starih« kosov z novimi. Za polno vrečko oblačil plačamo manj kot za tedensko špecerijo, pri tem pa ne razmišljamo, da pravo ceno poravnajo izkoriščani delavci in uničeno okolje. Odgovor na hitro modo in nekritično potrošništvo je knjižnica oblačil, ki je plod sodelovanja študentov treh ljubljanskih fakultet – Zdravstvene, Naravoslovnotehniške, Fakultete za računalništvo – in podjetja Snaga Ljubljana.

PRVA SLOVENSKA E-KNJIŽNICA OBLAČIL

Kabiné Šerinjon je prva e-knjižnica modnih in vintidž kosov pri nas. V njej je za brezplačno izposajo na voljo več kot 60 kosov oblačil in modnih dodatkov slovenskih modnih oblikovalcev, pravičnotrgovinskih oblačil ter vintidž oblek iz Centra ponovne uporabe.

E-knjžnica Kabiné Šerinjon spodbuja kritično razmišljanje, spreminja odnos do dobrin, razkriva temno plat hitre mode, ki daleč od naših oči posameznike in družbo nečloveško izkorišča ter spodbuja sodelovalno potrošnjo oziroma souporabo stvari.

ALTERNATIVA KUPOVANJU JE IZPOSOJA. KAKO POTEKA?

Visokokakovostna, trajnostna in etična oblačila iz zbirke Kabiné Šerinjon si uporabniki lahko izposodijo prek mobilne aplikacije, ki je na voljo na spletni strani www.kabine-sherinjn.si. Modni kosi krožijo med različnimi uporabniki, ki jih nosijo in zanje skrbijo dva tedna, potem pa jih predajo naslednjemu uporabniku. Izposoja oblačila je brezplačna. ■

kabine-sherinjon.si

Kabiné Šerinjon

**BREZPLAČNA E-KNJIŽNICA
MODNIH KOSOV SLOVENSКИH
OBLIKOVALCEV IN VINTIDŽ
OBLAČIL.**

Pametno kupuj in več izmenjaj.

Sedem korakov do zadovoljnega in kritičnega potrošnika

1 PRED NAKUPOM SI POSTAVITE NASLEDNJA KLJUČNA VPRAŠANJA

Ali ta izdelek res potrebujete? Ali ga morate nujno kupiti in imeti? Ali si ga lahko izposodite? Ali ga lahko najamete? Ali ga lahko delite? Ali lahko kupite rabljenega?

2 IZPOSODITE SI

Koliko stvari, ki jih imate doma, koristno in redno uporabljate? Koliko stvari zelo redko uporabljate, poleg tega pa vam zasedajo prostor in nemara celo povzročajo stroške?

3 PODARITE

Premislite, ali za staro orodje, odvečne keramične ploščice in gospodinjski aparat, ki ste ga nadomestili z novim, res ni druge možnosti, kot da jih zavržete. Tisto, česar ne potrebujete, podarite bližnjim ali prijateljem ali jih odpeljite v najbližji center ponovne uporabe.

4 IZMENJAJTE

Številni dogodki zamenjav se razširjajo tudi pri nas. Izmenjujete lahko oblačila, igrače, knjige, semena, pridelke, ponesrečena novoletna darila itd.

5 KUPITE RABLJENO

Izbirajte stvari, katerih kakovost in oblika sta trajni. Z nakupom iz druge roke lahko dosežete odlično razmerje med ceno in kakovostjo, vsekakor pa rabljeni predmeti omogočajo cenejši nakup in pri njem ni izkoriščanja delovne sile.

6 UPOŠTEVAJTE PRAVILO DESETIH SEKUND

Preden izdelek odnesete k blagajni, se ustavite za deset sekund in se vprašajte, zakaj kupujete ta izdelek in ali ga res potrebujete. Če ne najdete prepričljivega odgovora, ga vrnite na polico.

7 RAZMIŠLJAJTE O POSLEDICAH NAKUPA

Ali je bil izdelek narejen v sprejemljivih razmerah? Ali bo življenjska doba izdelka dolga? Ali dobijo delavci, ki so ta izdelek naredili, pravično plačilo? Ali so njihove delovne razmere varne in zdrave?

Brez vas je nemogoče

Snaga skrbi, da je ravnanje z odpadki hitro, preprosto in zanesljivo. Sistem pa ne deluje dobro brez vas, občanov, ki dosledno ločujete odpadke in upoštevate osnovna pravila o postavitvi zabojnikov in ravnanju z različnimi odpadki, tudi kosovnimi in nevarnimi.

> ZAČNE SE PRI VAS DOMA

Prvi korak pri ravnanju z odpadki je njihovo ločevanje. To pomeni, da vsak odpadke odložite v ustrezen zabojnik. Snaga je dolžna odpeljati le ustrezno* zbrane in odložene odpadke. Urejena okolica zabojnikov in skrb za pravilno odložene odpadke so naloge občanov.¹

Druge odpadke (nevarne, kosovne, zeleni odrez ipd.) odpeljete v zbirni center, predate na ustreznih mestih ali zanje naročite odvoz.

* KAJ POMENI USTREZNO ZBIRANJE IN ODLAGANJE ODPADKOV?

Ustrezno odlaganje odpadkov pomeni, da odpadke, ki spadajo v posamezne zabojnike, vedno odložite vanje in ne ob njih. Občinska zakonodaja prepoveduje odlaganje odpadkov (v vrečkah ali škatlah, kosovnih odpadkov, vejevja in drugega materiala) ob zabojnike ali ob podzemne zbiralnice.

¹ Nepravilno odlaganje odpadkov lahko prijavite na Inšpektorat MU MOL (T: 01 306 16 00, E: glavna.pisarna@ljubljana.si) oziroma medobčinski inšpektorat v vaši občini. Prijavo lahko anonimno podate po telefonu, e-pošti ali navadni pošti. Za nadzor in sankcioniranje je pristojen inšpektorat oziroma medobčinski inšpektorat v vaši občini. Snaga teh pristojnosti nima.

EDINA VREČKA, KI JO LAHKO POSTAVITE OB ZABOJNIKE, JE SNAGINA TIPIZIRANA VREČKA

Za občasno večjo količino preostanka in bioloških odpadkov uporabite Snagine tipizirane vrečke. Na prodaj so prek spleta: www.vsezaodpadke.si/snaga-d.o.o., v večjih Mercatorjevih trgovinah, na Petrolovih bencinskih črpalkah in v Centru ponovne uporabe na Povšetovi 4 v Ljubljani.

> VELIKOST IN MENJAVA ZABOJNIKOV

Če redno ustvarjate večjo količino odpadkov, kot jih lahko odložite v svoje zabojnike, naročite večje ali dodatne.

Pri tem upoštevajte, da na ceno, ki jo plačate za Snagine storitve, vpliva tudi velikost črnega in rjavega zabojnika.

OBVEZNOST SNAGE: Snaga je zadolžena za določanje velikosti zabojnikov za svoje uporabnike. Pri tem upošteva naslednje količine na osebo na mesec: 30 litrov za preostanek odpadkov, 60 litrov za embalažo, 20 litrov za papir, 10 litrov za steklo in 15 litrov za biološke odpadke. Poleg tega upošteva tudi pogostnost odvoza odpadkov pri posameznem uporabniku. Če Snagini zaposleni opazijo, da se ob zabojnikih večkrat pojavljajo dodatne vrečke, da je zabojnik večkrat zapored poln in njegov pokrov odprt, je to zanje znak, da velikost zabojnika ne zadostuje potrebam uporabnikov. Zato lahko zabojnik zamenjajo z večjim, in to brez vašega predhodnega soglasja.

Na nepravilno ravnanje z odpadki vas Snaga opozori z obvestili na zabojnikih oziroma v nabiralnikih. Če se nepravilnosti ponovijo, Snaga obvesti Inšpektorat MU MOL oziroma medobčinski inšpektorat, ki lahko za nepravilnosti izda globo.

> ODVOZ S PREVZEMNEGA MESTA

Za praznjenje zabojnikov morajo zabojniki na dan odvoza stati na prevzemnem mestu. To je mesto na robu javne površine, kjer se smetarsko vozilo lahko ustavi in izprazni zabojnike. Snaga ne prevzema zabojnikov z dvorišč.

Sicer pa zabojniki ne smejo stati na javnih površinah/pločnikih. Občinska zakonodaja določa, da morajo zabojniki stati na zasebni površini. Tako je v vseh slovenskih in evropskih mestih. Izjema so veliki zabojniki za embalažo, papir in steklo na ekootokih/zbiralnicah, ki so na javnih površinah.

Če črne in rjave zabojnike ali svoje zabojnike za embalažo in papir puščate na javni površini, jih pospravite na zasebno. Nadzor nad kršitvami odloka izvaja Inšpektorat MU MOL, ki za nepravilno ravnanje lahko izda tudi globo.

OBVEZNOST SNAGE: Ločeno zbrano embalažo, karton in steklo Snaga brezplačno preda družbam za ravnanje z odpadno embalažo. Tako določa zakonodaja.

Preostanek in biološke odpadke odpeljejo v RCERO Ljubljana, v tovarno za predelavo odpadkov.

Zakaj je treba odpadke predelati?

Predelava odpadkov je potrebna in pomembna za pridobivanje surovin, ki jih z obdelavo iz njih pridobimo, in zmanjšanje količine odloženih odpadkov. V Regijskem centru za ravnanje z odpadki (RCERO) Ljubljana biološke odpadke predelajo v kompost, iz preostanka odpadkov pa izločijo kar največ še uporabnih materialov oziroma surovin.

KOLIKO SNAGA Z ODPADKI ZASLUŽI?

Zelo malo. Steklo, plastično embalažo in karton brezplačno preda embalažnim družbam. Podjetjem, ki odpeljejo v zbirnih centrih zbrane nevarne in gradbene odpadke, mora za to plačati.

Po tržnih cenah prodajo le papir, kovino in akumulatorje, s prihodki prodaje pa znižujejo stroške na položnici, ki jo plačujemo uporabniki.

> SPREMEMBE SPOROČITE PRAVOČASNO

Za izvajanje in obračun storitev ravnanja z odpadki so potrebni točni podatki, zato vsako spremembo naslova, priimka ali katerega koli drugega podatka pravočasno sporočite Snagi – najpozneje v **petih dneh**. To storite z obrazcem za sporočanje sprememb, ki je na straneh www.snaga.si in www.mojiodpadki.si v rubriki Naročanje in obrazci oziroma Naročila.

Če nimate dostopa do spleta, se obrnite na Center za pomoč in podporo uporabnikom (01 477 96 00), ki vam obrazec pošlje po pošti, ali pa se sami oglasite na Povšetovi ulici 6.

V Snagi bodo vse vaše spremembe uredili pravočasno in jih upoštevali pri naslednji položnici.

> TATVINE ODPADNEGA PAPIRJA IZ ZABOJNIKA PRIJAVITE

Tatvine odpadnega papirja povzročajo veliko škode, Snagi in uporabnikom. Snaga namreč s prodajo papirja delno znižuje stroške ravnanja z odpadki in tako znižuje tudi stroške na položnicah uporabnikov. Kraja papirja tako ne povzroča škode samo Snagi, ampak tudi vam. Vsak sum kraje papirja iz zabojnikov za papir lahko prijavite na telefonsko številko 01 477 96 66 in operaterjem posredujete podatke o lokaciji kraje, o tipu in registrski številki avtomobila, ki je odpeljal papir. Hvala!

OBVESTILO

Mobilni telefoni, tablice in druga zabavna elektronika imajo litij-ionsko polnilno baterijo. Baterije ne spadajo k mešanim komunalnim odpadkom, zato jih ne smete odlagati v črne zabojnike za preostanek odpadkov. Preostanek mešanih komunalnih odpadkov gre namreč v predelavo v RCERO Ljubljana, in če so med njimi litij-ionske baterije, lahko pride do motenj pri obdelavi, v nekaterih okoliščinah pa baterija lahko celo zagori.

MOJI, TVOJI, NAJINI ... ZABOJNIKI

Zabojniki morajo stati na zasebni površini. To velja za vse zabojnike, tudi tiste za embalažo in papir. V Snagi nimamo ne dolžnosti ne pristojnosti prevzemati zabojnikov na dvoriščih ali drugih zasebnih površinah, zato je vaša skrb, da jih na dan odvoza postavite na rob javne površine. Ko Snagini zaposleni zabojnike izpraznijo, jih postavite nazaj na zasebno površino.

snaga

ABC plačevanja Snaginih storitev

S položnico, ki jo plačate Snagi, ne plačate samo odvoza odpadkov, temveč še veliko drugih storitev: zamenjavo poškodovanih zabojnikov, čiščenje zabojnikov za bioodpadke, delovanje zbirnih centrov, odvoz kosovnih odpadkov, predelavo preostanka in bioloških odpadkov ter zbiranje nevarnih gospodinjstskih odpadkov.

A IZRAČUN STROŠKA

Strošek, ki ga uporabniki plačate Snagi, se izračuna glede na velikost zabojnika za preostanek odpadkov in zabojnika za biološke odpadke (če ga seveda imate), upoštevamo pa tudi povprečno mesečno pogostnost praznjenja zabojnikov.

Če uporabljate podzemne zbiralnice, na mesec obračunamo dejansko število vnosov, toda ne manj kot šest vnosov preostanka odpadkov in štirih vnosov bioodpadkov. Obračunamo vsako aktivno kartico. Če želite preveriti število vnosov, je na voljo aplikacija (www.mojiodpadki.si/odpadki/uporaba-zbiralnic). Potrebujete številko svoje kartice in šifro naročnika, ki je zapisana na vašem računu za ravnanje z odpadki. Obe številki vpišite brez začetnih ničel.

Na ceno, ki jo plačate uporabniki v blokih ali večstanovanjskih hišah, poleg velikosti in števila zabojnikov vplivajo še povprečno število mesečnih praznjenj, število oseb v gospodinjstvu in število oseb v bloku ali stavbi. V večstanovanjski hiši dobi račun za ravnanje z odpadki običajno upravnik, ki ga razdeli po pravilih, ki jih določa zakonodaja, ali po dogovoru stanovalcev.

Natančen izračun stroškov si lahko preračunate po formulah, ki so dostopne na spletni strani www.snaga.si.

Povprečni mesečni strošek na gospodinjstvo znaša 8 evrov. Če ga primerjamo s stroškom, ki ga za primerljive storitve zaračunavajo druga komunalna podjetja, je Snagina cena med najnižjimi v Sloveniji.

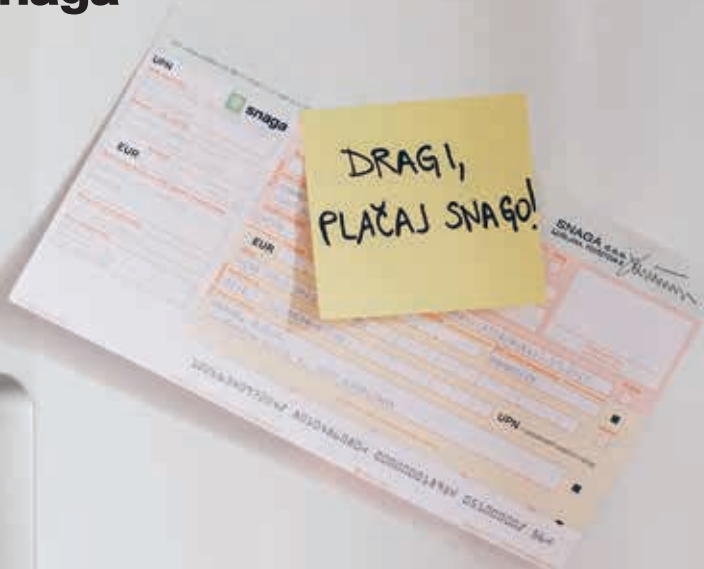
B TOČNOST PODATKOV

Podatke na položnici preverite. Če so na položnici nepravilni podatki, sporočite reklamacijo računa **v osmih dneh** na e-naslov: snagalj@snaga.si ali pokličite Center za pomoč in podporo uporabnikov (01 477 96 00).

C PLAČEVANJE

Nekateri načini plačevanja položnice prihranijo čas in denar. Brez provizije lahko Snagino položnico plačate na skupni blagajni na Mačkovi ulici 1 ali na Vodovodni 90. Lahko si uredite direktno bremenitev prek trajnika (več informacij na strani 43) in namesto tiskanega računa prejimate e-račun. V obliki datoteke PDF ga dobite na svoj elektronski naslov ali v predal svoje spletne banke. Prejemanje e-računa uredite z elektronskim obrazcem, ki je objavljen na spletnih straneh www.snaga.si in www.mojiodpadki.si v rubriki Naročanje in obrazci oziroma Naročila.

Prosimo, da v obrazec vpišete osebne podatke, e-naslov oziroma številko svojega transakcijskega računa in »šifro plačnika«. ■

Naj vas na lističih čakajo prijetnejša sporočila.

Hitro in preprosto si uredite plačevanje položnice prek direktne obremenitve. To lahko uredite po pošti ali osebno v pritličju poslovne stavbe JP VODOVOD-KANALIZACIJA v Ljubljani.

Za vsa vprašanja smo na voljo na

 080 86 52 in 080 28 82

 posta@jhl.si

Vse informacije vedno pri roki

V Snagi skrbimo, da so informacije vedno pri roki. Na vašem mobilnem telefonu, računalniku, v živo in na papirju. Enkrat na leto izdamo publikacijo Snagazin (k pisnemu obveščanju nas zavezuje zakonodaja), vsak delovni dan pa so vam na voljo svetovalci v Snaginem centru za pomoč in podporo uporabnikom.

PREVERITE NA SPLETU

Na www.mojiodpadki.si lahko uredite svoja naročila, pogledate in natisnete urnik praznjenja zabojnikov, uredite brezplačen SMS-opomnik, preverite število vnosov v podzemno zbiralnico ali z e-iskalnikom preverite, kam spada posamezen odpadke. In vse to z enim samim klikom.

POVEŽITE SE Z NAMI

Pišite nam na snagalj@snaga.si, pokličite **01 477 96 00** ali obiščite Center za pomoč in podporo uporabnikov na Povšetovi 6 v Ljubljani.

Pišete nam lahko tudi na Twitterju [@Snaga_reuse](https://twitter.com/Snaga_reuse) ali na Facebooku [@SnagaLjubljana](https://www.facebook.com/SnagaLjubljana).

NALOŽITE SI MOBILNO APLIKACIJO

S **Snagino aplikacijo** lahko kjer koli in kadar koli preverite delovni čas zbirnih centrov, urnik odvoza vseh vrst odpadkov in poiščete kontaktne podatke Snage. Poleg tega si z aplikacijo lahko uredite tudi brezplačen opomnik za praznjenje zabojnikov. Namestitev aplikacije je preprosta in brezplačna. Na voljo je za pametne telefone z operacijskim sistemom iOS (iPhone) in Android.

NASTAVITE SI SMS-OPOMNIK

Na odvoz odpadkov vas lahko en dan prej opozori brezplačen SMS-opomnik.

Opomnik si lahko nastavite na spletni strani www.mojiodpadki.si prek aplikacije Moji odvozi ali pa vam pri tem pomagajo v Centru za pomoč in podporo uporabnikov. ■

Z enim klikom preverite urnik, z dvema pa ...

... lahko naročite izlet na Luno ali si rezervirate potovanje s časovnim strojem. No, samo šalimo se, res pa je, da samo z dvema klikoma lahko na spletnem mestu www.mojiodpadki.si uredite večino postopkov v zvezi z odvozom odpadkov in ravnanjem z njimi.

Pod drobnogledom: kaj in kako s kosovnimi odpadki

Vsakomur je že pregorela kakšna električna naprava, ki je ni bilo mogoče več popraviti, ali pa je prišel tisti čas v letu, ko je treba obrezati drevesa in živo mejo.

Kam s temi odpadki? Koliko jih sprejmejo? Mi bo kdo pomagal vzeti težke stvari iz avta? Da ne bo dvomov – za vas odgovarjamo na najpogostejša vprašanja.

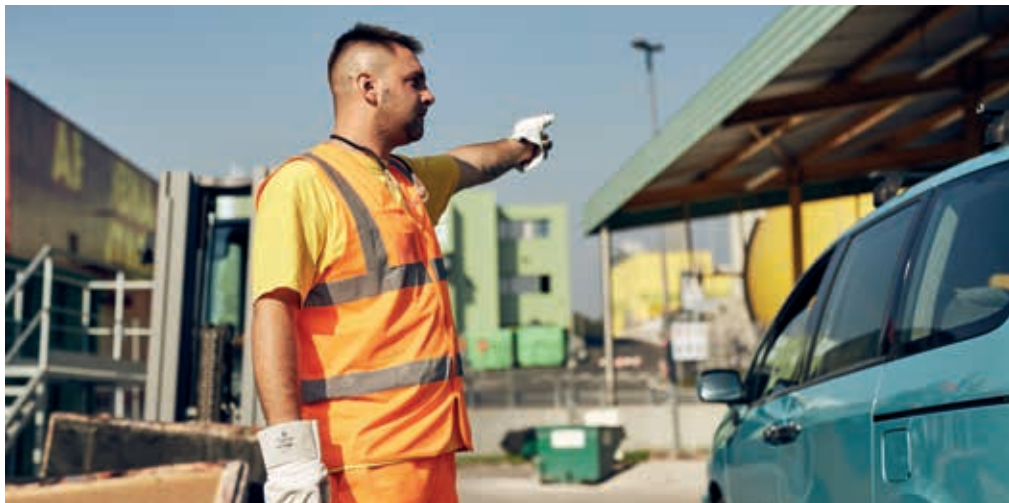
v: ODSLUŽIL NAM JE STAR TELEVIZOR. KAM GA LAHKO ODPELJEMO?

O: Odpadno električno in elektronsko opremo lahko pripeljete v enega izmed Snaginih devetih zbirnih centrov (lokacije in delovni časi so

objavljeni na strani 50). Tam jo odložite v za to namenjen zabojnik. Pri tem pa vam bodo pomagali tudi oskrbniki zbirnega centra in strokovni sodelavci, na katere se lahko obrnete glede količinskih omejitev ter drugih vprašanj.

v: KAKO PA JE Z AZBESTNIMI ODPADKI?

O: Manjšo količino azbestnih odpadkov (evropaleta do višine pol metra) lahko enkrat na leto pripeljete izključno v Zbirni center Barje, toda odpadki morajo biti pripravljene v skladu z navodili, navedenimi v Uredbi o ravnanju z odpadki.

v: MORAMO ODDAJO V ZBIRNEM CENTRU PLAČATI?

O: V posebne zabojnike v zbirnih centrih lahko brezplačno pripeljete in odložite več vrst odpadkov, a je treba pri tem upoštevati količinske omejitve in frekvenco oddaje. V enem koledarskem letu lahko gradbene odpadke in salonitne plošče v zbirne centre brezplačno pripeljete enkrat, pnevmatike, zeleni odrez, kosovne odpadke in pohištveni les pa dvakrat. Gradbene odpadke sprejemajo zgolj v Zbirnem centru Barje in v Cerkljah na Gorenjskem (za občane Cerklj).

v: POLEG PREGORELEGA TELEVIZORJA BI SE RADI ZNEBILI TUDI STARIH PNEVMATIK, KI ŽE VRSTO LET STOJIMO V KLETI. LAHKO VSE TE ODPADKE PRIPELJEMO HKRATI?

O: Lahko, a je treba pri odvozu paziti, da z enkratnim odvozom v koledarskem letu ne prekoračite količinske omejitve. Količinska omejitev velja za gradbene odpadke in izolacijske gradbene materiale (0,5 m³), pnevmatike (5 gum), kosovne odpadke (3 m³), zeleni odrez (odpadki, ki nastanejo ob urejanju vrtov in obrezovanju dreves) (1,5 m³), salonitne plošče (evropaleta do višine pol metra) in pohištveni les (2 m³).

v: ALI MI LAHKO PRI ODVOZU ODPADKOV POMAGATE, KER NIMAM PRIMERNEGA PREVOZNEGA SREDSTVA?

O: Odpadke lahko pripeljete s svojim osebnim avtomobilom, prikolico ali katerim drugim dostavnim vozilom. Če svojega osebnega vozila nimate, se poskušajte povezati z znanci, sorodniki ali sodelavci in odvoz opravite skupaj.

Odvoz kosovnih odpadkov pa lahko tudi naročite. Za Snagine uporabnike je odvoz kosovnih odpadkov enkrat letno brezplačen. Ko prejmemo vašo naročilnico, vas pokličemo in dogovorimo se za datum odvoza. Pri tem je pomembno, da kosovne odpadke pripravite dan prej, in sicer zvečer po 20. uri ali pa zjutraj na dan odvoza. ■

Nevarni odpadki (akumulatorji, litij-ionske baterije, barve in topila, olje, zdravila, kozmetična sredstva, ki vsebujejo nevarne snovi, in vse drugo, kar nosi oznako nevarna snov) ter odpadna električna in elektronska oprema ne spadajo niti v vaše zabojnike niti v zbiralnice/na ekootoke. Tovrstne odpadke odpeljite v bližnji zbirni center ali v premično zbiralnico, ki med marcem in novembrom po vnaprej določenem urniku stoji na različnih lokacijah v MOL in v devetih primestnih občinah.

Urnik premične zbiralnice je objavljen na spletni strani www.mojiodpadki.si pod rubriko Urniki, Odvoz nevarnih odpadkov.

NE VERJEMITE GOVORICAM, KOSOVNI ODVOZ NI UKINJEN.

Odvoz kosovnih odpadkov je za vse Snagine uporabnike enkrat na leto brezplačen. Vse, kar morate storiti, je, da izpolnite naročilnico na Snagini spletni strani in počakate na naš klic, da se dogovorimo za datum odvoza.

www.snaga.si

snaga

Servisne informacije

ZBIRNI CENTER

BARJE

Cesta dveh cesarjev 101, Ljubljana
Telefonska št.: 051 671 787

Delovni čas:

- od 1. aprila do 31. oktobra:
 - od ponedeljka do sobote od 6. do 20. ure
 - ob praznikih zaprto
- od 1. novembra do 31. marca:
 - od ponedeljka do sobote od 6. do 18. ure
 - ob praznikih zaprto

RCERO LJUBLJANA IN ODLAGALIŠČE BARJE

Cesta dveh cesarjev 101, Ljubljana
Telefonska št.: 01 200 35 25

Delovni čas:

- od ponedeljka do petka med 6. in 20. uro
- ob sobotah do 14. ure
- ob praznikih zaprto

ZAČASNI ZBIRNI CENTER POVŠETOVA

Povšetova 2, Ljubljana
Telefonska št.: 041 697 245

Delovni čas:

- od torika do sobote od 11. do 18. ure
- ob nedeljah, ponedeljkih in praznikih zaprto

CENTER PONOVNE UPORABE

Povšetova ulica 4, Ljubljana
Telefonska št.: 082 054 363, 082 054 364

Delovni čas:

- od torika do sobote od 9. do 17. ure
- ob nedeljah, ponedeljkih in praznikih zaprto

PRIMESTNI ZBIRNI CENTRI

ZAČASNI ZBIRNI CENTER BREZOVICA

Kamnik pod Krimom 6, Preserje
Telefonska št.: 01 363 30 20

Delovni čas:

- ob sredah od 15. do 18. ure
- ob sobotah od 9. do 12. ure
- ob praznikih zaprto

ZAČASNI ZBIRNI CENTER IG

Območje čistilne naprave Matena
Telefonska št.: 01 280 23 12

Delovni čas:

- od 1. aprila do 31. oktobra:
 - ob sredah od 9. do 13. ure ter od 15. do 19. ure
 - ob praznikih zaprto
- od 2. novembra do 31. marca:
 - ob sredah od 9. do 13. ure ter od 14. do 17. ure
 - ob praznikih zaprto

ZAČASNI ZBIRNI CENTER MEDVODE

Dvorišče nekdanjega podjetja DONIT
Medvode

(vhod s Ceste komandanta Staneta)

Delovni čas:

- ob sredah od 14. do 17. ure
- ob sobotah od 9. do 12. ure
- ob praznikih zaprto

ZAČASNI ZBIRNI CENTER VODICE

Območje čistilne naprave Vodice
(dostop s Kamniške ceste ali ceste Vodice – Bukovica)

Delovni čas:

- od 1. maja do 30. septembra:
 - ob sredah od 17. do 19. ure
 - ob sobotah od 9. do 12. ure
- od 30. septembra do 30. aprila:
 - ob sobotah od 9. do 12. ure
 - ob praznikih zaprto

ZBIRNI CENTER CERKLJE NA GORENJSKEM

Ob novem gasilnem domu v Cerkljah na Gorenjskem

Delovni čas:

- ob sredah od 13. do 18. ure
- ob sobotah od 8. do 13. ure
- ob praznikih zaprto

ZAČASNI ZBIRNI CENTER ŠKOFLJICA

Pod avtocestnim viaduktom Reber pred vasjo Reber

Delovni čas:

- od 1. aprila do 31. oktobra:
 - ob sredah od 15. do 18. ure
 - ob sobotah od 9. do 12. ure
 - ob praznikih zaprto
- od 2. novembra do 31. marca:
 - ob sredah od 14. do 16.30 ure
 - ob sobotah od 9. do 12. ure
 - ob praznikih zaprto

ZAČASNI ZBIRNI CENTER VELIKE LAŠČE

Za Domom krajanov Turjak

Delovni čas:

- ob sobotah od 8. do 12. ure
- ob sredah od 18. do 20. ure (med 1. aprilom in 30. septembrom)
- ob praznikih zaprto

»Najboljši
način, kako
napoveš
prihodnost,
je, da jo
oblikuješ
sam.«
Buckminster
Fuller

Kolofon

Izdalo in založilo: Javno podjetje Snaga, d. o. o.

Priprava besedil: Nina Sankovič, Tamara Vidic Perko,
Agencija TAMAN, družba za komunikacijski
management, d. o. o.

Oblikovanje: Agencija TAMAN, družba za
komunikacijski management, d. o. o.

Lektoriranje: Prologus prevajanje, Maja Piškurič s. p.

Fotografije: arhiv pravične trgovine 3 MUHE, arhiv
spletne trgovine EKO PLEME, arhiv Trash Design,
Callo Albanese & SUA0, David Lotrič, Dušan
Tesanović, Galerija Škuc, Iztok Ameršek, Janez Marolt,
Jure Erzen, Jure Kotnik, Klemen Razinger, Marko
Ocepek, Matjaž Štefančič, Mateja Jordovič Potočnik,
Peter Irman, Primož Bregar, Robert Ribič, Tadej
Regent, trgovina Divas Vintage.

Tisk: SET, d. o. o.

Naklada: 155.000 izvodov

Ljubljana, september 2017

Za več informacij obiščite spletno stran www.snaga.si,
www.mojiodpadki.si, www.ponovnauporaba.si,
www.rcero-ljubljana.eu ali nam pišite na e-naslov snagalj@snaga.si.

Pokličite nas. Na voljo smo vam na telefonski številki 01 477 96 00.
Spremljajte nas na naši Facebook strani in Twitter profilu
www.facebook.com/SnagaLjubljana
https://twitter.com/Snaga_reuse

Pišite nam na naslov
Snaga, d. o. o.,
Povšetova ulica 6,
1000 Ljubljana.

Obiščite naš Center za pomoč in podporo uporabnikov
vsak delavnik od 8. do 16.30 ure,
ob torkih do 16. ure
na Povšetovi 6 v Ljubljani.

Veseli bomo vašega obiska.

snaga

Mestna občina
Ljubljana

LJUBLJANA
Zmagovalka 2016

ZELENA
PRESTOLNICA EVROPE

Pobuda
Evropske komisije

*»Halo, Snaga,«
sem rekel,
»A motim?«*

V Snaginem centru za pomoč in podporo uporabnikom odgovorimo na vsa vaša vprašanja. Obiščite nas na Povšetovi 6 v Ljubljani ali nam sporočite svoje vprašanje.

 01 477 96 00

 snagalj@snaga.si

  Snaga Ljubljana

snaga